

JAARVERSLAGEN VAN DE VERENIGING OUDHEIDKAMER VOOR TIEL EN OMSTREKEN OVER 2020 EN 2021

Uitgave van Vereniging Oudheidkamer voor Tiel en Omstreken

JAARVERSLAG OVER 2020

Vereniging Oudheidkamer voor Tiel en Omstreken

LEDEN EN VERGADERINGEN

Het ledental van de vereniging nam gedurende in het verslagjaar gestaag toe. Het bedroeg 475 op 1 januari 2021 (inclusief betalende partnerleden). Dat betekende een toename met vijftien leden.

De jaarvergadering op 13 oktober 2020. (Foto Hans Oosterman)

Vanwege de bijzondere omstandigheden kon dit jaar slechts één ledenvergadering worden gehouden. Deze vond plaats op dinsdag 13 oktober in het Betuwerestaurant. Daardoor was de Oudheidkamer de laatste organisatie die van deze accommodatie gebruik kon maken.

BESTUUR

In de zomer van 2020 gaf Toine Bäcker aan zijn bestuursactiviteiten te willen beëindigen. Het bestuur bestond sindsdien uit zes leden.

Het bestuur vergaderde in 2020 uiteraard minder dan in het geplande tempo van eenmaal per drie weken. Er vonden in totaal zeven fysieke vergaderingen plaats. Verder was er uiteraard veel overleg via e-mail en telefoon. Digitale bestuursvergaderingen vonden niet plaats.

Met de gemeente Tiel vond er op meerdere tijden overleg plaats. Daarbij waren van gemeentewege burgemeester J. Beenakker, wethouder F. Groen en meerdere ambtenaren betrokken.

Met de Bibliotheek Rivierenland werd meermalen over de cursus Tielologie gesproken. Leden van de Oudheidkamer konden met korting deelnemen aan de in maart gestarte cursus. Na één bijeenkomst moest de cursus echter worden afgebroken. Overleg in het najaar leidde tot uitstel naar ten vroegste oktober 2021.

Het bestuur bleef nauw betrokken bij de actie voor het behoud van de stadsbeiaardier. Dat mondde uit in plannen voor het opzetten van een nieuwe carillonstichting. De Oudheidkamer nam deel aan het periodiek overleg van regionale historische verenigingen en het Regionaal Archief Rivierenland. Dit overleg vond in 2020 meestentijds digitaal plaats.

JAARPROGRAMMA

Op zaterdag 3 januari vond in het Regionaal Archief de nieuwjaarsreceptie plaats. Daarbij kon de voorzitter aan het bestuur van de Vrienden van het RAR een cheque

overhandigen met de opbrengst van de boeken uit de nalatenschap van Huub van Heiningen. Tevens was er een boekenmarkt en een overzicht van activiteiten in 2019.

De programmacommissie organiseerde in 2020 vijf lezingen. Na de ledenvergadering van 13 oktober werd een film met een interview met Gradus van Wel getoond.

EXCURSIES

Geplande excursies konden in 2020 niet plaats vinden.

PUBLICATIES

In 2020 verschenen drie nummers van het verenigingstijdschrift De Nieuwe Kroniek. Met name het eerste nummer van de jaargang was heel bijzonder. Het had de vorm van een klein boek met artikelen over de Tweede Wereldoorlog. Het boekje telde 128 pagina's.

Onder redactie van Marjon de Lange en Martin van der Mark verscheen dit jaar drie maal een digitale Nieuwsbrief. Dick Buijs verzorgde de opmaak.

Nieuwe boeken werden door de Oudheidkamer niet uitgegeven. Wel kwam er een herdruk van deel 6 van het Biografisch Woordenboek van Tiel.

Zoals sinds 2011 telkenjare het geval leverde de Oudheidkamer een bijdrage aan de bundel Terugblik van de Stichting Tabula Batavorum. Het ging om een groot dagboekfragment uit 1944 en een korte biografie van de Tielse NSB-burgemeester Lodewijk Beekman.

ERFGOED

Dankzij de inzet van Waardevol Tiel kon op zaterdag 8 februari een groot erfgoedssymposium plaats vinden in gebouw Bellevue. Onder supervisie van mevr. Josan Meijers werden meerdere inleidingen gehouden.

De nieuwjaarsreceptie op 3 januari 2020. (Foto Jan Bouwhuis)

Daarbij en daarna vonden discussieronden plaats, met name met vertegenwoordigers van de gemeente Tiel.

Door een probleem ten aanzien van de herkomst moest de Oudheidkamer op 8 december afstand doen van een fraai in 1963 gekocht Meissenbord uit het servies van stadhouders Willem V.

Het erfgoedssymposium op 8 februari 2020. (Foto Jan Bouwhuis)

▲ De plaatsing van de rimoniem door Sharon Manassen. (Foto Jan Bouwhuis)

▲ Plaatsing van het herdenkingsbord aan de Kleine Willemswaard. (Foto Emmie Nuijen of Jan van de Berg)

▲ De onthulling van het ANWB-bord aan het Kalverbos. (Foto Jan Bouwhuis)

ONDERSTEUNINGEN

- De Oudheidkamer heeft in het voorjaar de door Bibliotheek Rivierenland georganiseerde cursus Tielologie financieel ondersteund.
- Op vrijdag 11 september konden de door Sharon Manassen gerestaureerde rimoniem (zilveren siertorens) worden herplaatst in de collectie joods erfgoed van het Flipje- en Streekmuseum. De restauratie werd mede door een flinke bijdrage van de Oudheidkamer mogelijk gemaakt.
- De Stichting Betuws Oorlogsverleden kreeg een subsidie van € 1000. Daardoor konden ongeveer twintig gastlessen plaats vinden op basisscholen in de regio. Voorts kon van maart tot oktober een tijdelijk oorlogsmuseum in Opheusden geopend zijn.
- Op 10 april kon een herdenkingsbord voor drie verzetsstrijders bij de Kleine Willemswaard worden geplaatst, dat door de Oudheidkamer was vervaardigd en gefinancierd.
- Op zaterdag 25 januari werd in Ommeren het boek over Johannes van Zanten gepresenteerd door de Historische Kring Kesteren en Omstreken. Voor het door de Oudheidkamer beschikbaar gestelde bedrag ontving de Oudheidkamer dertig exemplaren ten behoeve van het Tielse basisonderwijs.
- Op zondag 13 september werd aan het Kalverbos symbolisch het eerste bord onthuld van de nieuwe monumentenborden van de ANWB. De Oudheidkamer was hiervoor met de ANWB en de Gemeente Tiel verantwoordelijk.
- In het najaar werd in de nieuwe vliedertuin bij het Zindergebouw een groot stuk stadsmuur geplaatst dat was gevonden bij de bouw van de parkeergarage aldaar.

📍 Het geconserveerde deel van de stadsmuur bij de Vlindertuin. (Foto Emile Smit)

OPEN MONUMENTENDAG

Net als eerdere jaren werkten meerdere organisaties (Oudheidkamer, Waardevol Tiel, RAR, Volksuniversiteit, FEST, Stads-herstel en Ter Navolging) mee aan de opzet van een Open Monumentendag op zondag 13 september 2020. Door de geldende beperkingen konden geen monumenten worden opengesteld. Wel werden voor kleine groepen geïnteresseerden wandelingen met verschillende thema's gehouden.

PRIJZEN

De OKT-prijzen voor de beste profielwerkstukken voor VWO en HAVO op het Lingecollege Lyceum gingen naar Lily Keller (VWO) en Lisa Rovers (HAVO). Een tot tweemaal toe geplande presentatie voor de leden van de Oudheidkamer kon helaas niet plaats vinden.

VAN DER CAPELLENLEZING

De vijfde Van der Capellenlezing moest worden uitgesteld tot 2021.

WERKGROEPEN

De Archeologische Werkgroep BATO kreeg op 28 september uitgebreid aandacht op TV Gelderland. Met name de Romeinse vondsten op Medel waren thema.

📺 TV Gelderland op bezoek bij BATO. (Foto BATO)

JAARVERSLAG OVER 2021

Vereniging Oudheidkamer voor Tiel en Omstreken

LEDEN EN VERGADERINGEN

Het ledental van de vereniging nam in 2021 fors toe. Het bedroeg 475 op 1 januari 2021 (inclusief betalende partnerleden) en het was op 1 januari 2022 gestegen naar 540. Dat betekende een toename van 65 leden. Op 14 mei 2021 kon de vereniging haar 500e lid registreren. Dat was de heer David Lutje Hulsik. Namens de Oudheidkamer werd hem door de voorzitter en de verwelkomster Angelika Niemantsverdriet een gravure van het Tielse stadhuis uit 1728 aangeboden.

Vanwege de bijzondere omstandigheden kon dit jaar geen ledenvergadering worden gehouden. Die was wel aangekondigd voor 11 november. De leden hebben daardoor wel alle benodigde informatie ontvangen. Verscherping van de coronamaatregelen verhinderde te elfder ure de bijeenkomst.

BESTUUR

Het bestuur bleef bestaan uit zes personen. Vanwege het uitvallen van de ledenvergadering van november werd de herverkiezing van de bestuursleden Martin van der Mark (voorzitter), Paul van der Ven en Ria Kragten voor de termijn 2021-2024 verschoven naar 2022.

Het bestuur vergaderde zoveel mogelijk fysiek binnen de coronarichtlijnen. Verder werden zaken per e-mail geregeld. Enkele malen kwamen voorzitter, secretaris en penningmeester als dagelijks bestuur bij elkaar.

Met de gemeente Tiel vond er op meerdere tijden overleg plaats. Daarbij waren van gemeentewege burgemeester J. Beenakker, wethouder F. Groen en meerdere ambtenaren betrokken.

Met de Bibliotheek Rivierenland werd in oktober-november 2021 een dubbele cursus Tielologie georganiseerd. Hieraan kon zowel fysiek als digitaal worden deelgenomen. Leden van de Oudheidkamer konden met korting deelnemen aan deze cursus. De Oudheidkamer nam deel aan het periodiek overleg van regionale historische verenigingen en het Regionaal Archief Rivierenland. Dit overleg vond in 2021 meestentijds digitaal plaats.

♣ Het bestuur in juni 2021. (Foto Jan Bouwhuis)

JAARPROGRAMMA

Het nog geplande restant van de lezingen voor het seizoen 2020-2021 kon geen doorgang vinden. Ook de grote excursie verviel. Het seizoen 2021-2022 begon met de kleine excursie naar Ommeren op 4 september. Daar hoorden de aanwezigen een interessante lezing van Joke Honders over kastelen en landhuizen in de Betuwe. Daarna volgde een wandeling in de omgeving en een bezoek aan het Streekmuseum Baron van Brakell. Vervolgens vond op 21 oktober de lezing plaats van Emile Smit over 120 jaar Oudheidkamer Tiel. Daarna moest alles weer worden afgelast.

PUBLICATIES

Het tijdschrift De Nieuwe Kroniek kreeg vanaf 2021 een nieuw formaat en uitstraling. Het verscheen volgens planning driemaal. De in 2020 gestarte digitale Nieuwsbrief verscheen in 2021 zesmaal. Bovendien kreeg

de Oudheidkamer vanwege het lustrum en andere activiteiten veel aandacht in de digitale krant De Tielenaar en in het lokale weekblad Het Kontakt Tiel.

Zoals sinds 2011 telkenjare het geval leverde de Oudheidkamer een bijdrage aan de bundel Terugblik van de Stichting Tabula Batavorum. Het betrof een artikel over de beginperiode van het fietsen in Tiel (rond 1900).

♣ De nieuwe cover van De Nieuwe Kroniek

▲ De presentatie van het album 'Historisch Tiel' op 10 april 2021. (Foto Jan Bouwhuis)

▲ De ruilmiddag in het Regionaal Archief Rivierenland. (Foto Jan Bouwhuis)

▲ De presentatie van het boek 'Historische Tiel'. (Foto Jan Bouwhuis)

HISTORISCH TIEL

In oktober 2020 werd het Oudheidkamerbestuur benaderd met de vraag om een plakplaatjesalbum te maken voor een actie van de beide Jumbovestigingen in Tiel. Uit de Collectie Smit/Kers werden door Ans van den Meijenbergh, Ria Kragten en Martin van der Mark geschikte aspecten geselecteerd. Emile Smit leverde de bijbehorende teksten. Op 10 april kwam het album in omloop. Tijdens de actie waren diverse leden actief in kramen bij de beide supermarkten. Na twee maanden werd de actie beëindigd. Op 12 juni vond in de hal van het Regionaal Archief Rivierenland een ruilmiddag plaats, waar 160 personen op af kwamen. Daarna nam OKT-lid Gerard Volmer het op zich om spaarders die hun album nog niet compleet hadden, van plaatjes te voorzien.

De actie was een groot succes. Hij leverde de vereniging een toeloop van nieuw leden op en veel positieve reacties.

LUSTRUMACTIVITEITEN

Door de coronabeperkingen bleek het onmogelijk om het 24e lustrum groot te vieren. Toch werd het binnen de regels een geslaagd jaar. Drie auteurs, Emile Smit, Peter Schipper en Wim Veerman maakten een boek met fraaie historische afbeeldingen van Tiel. Jan Bouwhuis leverde er mooie ondersteunende foto's bij. Op 13 mei, precies 120 jaar na de oprichting van de Oudheidkamer kon het boek worden gepresenteerd.

Op initiatief van Peter Schipper werd onder dezelfde titel als het boek ook een route met twaalf borden rond de Tielse binnenstad gerealiseerd. Aan de hand van een folder en dankzij QR-codes konden mensen de route zelf lopen. Maar gedurende de zomer werden ook elk weekend begeleide wandelingen aangeboden.

Met een lezing over de historie van de Oudheidkamer en een drankje en hapje na afloop met een speech van voorzitter Martin van der Mark werden de lustrum-activiteiten afgerond.

ONDERSTEUNINGEN

- De Oudheidkamer nam de oprichting van een nieuwe Stichting Carillon Tiel voor haar rekening.
- Voor een tentoonstelling en een fietsroute over de Betuwse schilder Van Anrooij werd een subsidie verleend.
- De Oudheidkamer kocht een in Brussel aangeboden zilveren borstelrug uit 1926 met het wapen van Tiel aan. Dit object werd aangeboden aan het Flipje- en Streekmuseum Tiel.
- Voor de reparatie van de Waalschokker Neeltje Jantje werd een substantieel bedrag bijgedragen. Met een speciaal daartoe vervaardigde cheque werd dit op Open Monumentendag aangeboden aan de stichting die het schip beheert.

📍 Toelichting bij de historische bordenroute. (Foto Jan Bouwhuis)

📍 Een toast op het 120-jarig bestaan. (Foto Jan Bouwhuis)

📍 Zilveren borstelrug met het wapen van Tiel. (Foto Jan Bouwhuis)

📍 De overhandiging van een cheque aan de Stichting Neeltje Jantje. (Foto Jan Bouwhuis)

De onthulling van het laatste ANWB-bord bij het klooster Zennewijnen. (Foto Jan Bouwhuis)

- Met de plaatsing van het laatste ANWB-bord bij het voormalige klooster van Zennewijnen werd het in 2018 gestarte project van vervanging van deze informatieborden afgerond.
- Voor de reparatie van de voormalige veerboot Hendrikus werd een bedrag gereserveerd.
- Er werden subsidies verleend voor de publicatie van een door Dick Kuster te maken kunstboek en een boek over Tielse vrijwilligers van de Stichting Mozaïek. Voor dat laatste boek werd namens de Oudheidkamer Angelika Niemantsverdriet als vrijwilliger geïnterviewd.

OPEN MONUMENTENDAG

Net als eerdere jaren werkten meerdere organisaties (Oudheidkamer, Waardevol Tiel, RAR, Volksuniversiteit, FEST, Stadsherstel, Ter Navolging, Tiel Bijzonder Verleden en Stichting Kermiskoek) mee aan de opzet van een Open Monumentendag op zondag 12 september 2021.

De nieuwe werkgroep Beeld en Geluid in actie. (Foto Jan Bouwhuis)

PRIJZEN

De OKT-prijzen voor de beste profielwerkstukken voor VWO en HAVO op het Lingecollege Lyceum gingen naar Juno de Jong (VWO) en Mirthe Jansen (HAVO). Een presentatie voor de leden van de Oudheidkamer kon helaas niet plaats vinden.

VAN DER CAPELLENLEZING

De vijfde Van der Capellenlezing moest worden uitgesteld tot 2022.

WERK GROEPEN

De Historische Werkgroep Tiel kon dit jaar een bijzonder project afronden. Door Beatrijs van Dijk en Peter Schipper werd een totale inventarisatie en beschrijving van huidige en historische straatnamen in de gemeente Tiel gemaakt. Deze werd door Dick Buijs op een overzichtelijke wijze op de website van de Oudheidkamer geplaatst. In het najaar werd een start gemaakt met een nieuwe werkgroep Beeld en Geluid. Deze werkgroep wordt begeleid door Jan Bouwhuis. Als eerste project werd een opname gemaakt van de bordenroute die door Peter Schipper van commentaar werd voorzien.

📍 Bijeenkomst van de leden bij het 120-jarig bestaan. (Foto Jan Bouwhuis)

Colofon:

Samensteller: Dr. Emile Smit

Foto op de voorzijde: In Meissen gemaakt bord uit de achttiende eeuw, dat zich van 1963 tot 2020 bevond in het bezit van de Vereniging Oudheidkamer voor Tiel en Omstreken (Foto Jan Bouwhuis).

Realisatie: emjee | vormgevers, Varik

◀ Johan Adriaan Heuff, oprichter en eerste voorzitter van de Vereniging Oudheidkamer voor Tiel en Omstreken (1901-1910). (Regionaal Archief Rivierenland)

➤ Geurt-Jan Brenkman, pionier van de archeologie in de westelijke Betuwe. (Collectie dames Brenkman, Aalst)

▶ Ds. H.J. Schouten, bestuurslid en erelid van de Vereniging Oudheidkamer voor Tiel en Omstreken (1901-1903). (Vereniging Oud-Utrecht)

▲ Rouwbord uit 1777 van Mr. Jacob Nicolaas van den Steen, dat zich bevond in de vooroorlogse Tielse Oudheidkamer. (Regionaal Archief Rivierenland)

➤ Fries van het gebouw van het Tielse Smidsgilde, dat van 1903 tot 1945 in het bezit van de Oudheidkamer was. (Regionaal Archief Rivierenland)

◀ H.J. Blom, conciërge van de Vereniging Oudheidkamer van 1929 tot 1942. (Gelderland in Woord en Beeld)